

Nr 254.

Av herr **Sandström m. fl.**, om åtgärder för ungdomens skyddande i religiöst och sedligt hänseende m. m.

Ett folks styrka är dess sedliga kraft, dess kärna och märg. Nedbrytandet av det sedliga livet varslar om nationell nedgång och undergång. Historien svävar icke på målet i det stycket. Kampen för folkets moraliska hälsa är därför en strid för dess framtid. Detta gäller främst ungdomen, folkets återväxt.

Svensk lagstiftning har också behjärtat detta, ej minst genom allehanda åtgärder åsyftande att främja de ungas fostran till goda medborgare, främst undervisningsväsendet och barnavårdsdagarna. Ett målmedvetet arbete i detta syfte nedlägges ock i kyrka och hem och av allehanda religiösa samfund och på frivillighetens väg uppvuxna institutioner. Med glädje och hopp för framtiden se vi också mycken präktig ungdom växa upp inom olika folkskikt till goda människor och redbara dugande svenska medborgare.

Ansvarskännande män och kvinnor ha dock under de senaste åren med djupt bekymmer uppmärksammat det planmässiga och omfattande, folksjälens förgiftande arbete, som pågår, både öppet i dagens ljus och smygande i mörkret, för att, särskilt hos den uppväxande ungdomen, bryta ned de religiösa och sedliga grundvalar, varpå ej endast de ungas fostran i hem och skola utan hela vårt samhällsliv vilar, ja, varpå hela den västerländska kulturkrets vi tillhöra är uppbyggd genom seklerna.

Religion och sedlighet kunna enligt historiens vittnesbörd icke skiljas åt. I den mån gudlöshetspropagandan kommer gudstron till livs, så brytes också moralagarnas auktoritet ned och de sedliga idealens livskraft tynar bort och dör i sinnena. Laglöshetens samhällsnedbrytande krafter lösgöras. Denna propaganda är därför i eminent mening samhällsfientlig. Särskilt för ett folk med demokratiskt samhällsskick innebär den en oöverskådbar fara. Folkstyret förutsätter för att icke bli folkets olycka medborgare med ansvar och samhörighetskänsla, med plikttröhet och laglydnad. Friheten lever endast i förbund med rätten och ordningen, och den blommar endast på laglydnadens mark.

Då vi påkalla samhällets skydd för det uppväxande släktet mot religiöst och sedligt nedbrytande innebär detta sålunda jämväl ett krav på värnande av lagbunden samhällsordning och frihet. »Frihet är den bästa ting, som sökas kan all världen ikring — *den frihet rätt kan bära*». Ty frihet betyder icke att en var har rätt att taga sig för vad helst honom lyster, utan den skall tjäna det hela. Frihetens missbrukande till att nedbryta grundvalarna för hem och samhällsordning kan lända till frihetens förlust. Det huvudsakliga som anförts mot vårt krav på samhällets ingripande mot nyssnämnda företeelse, att det skulle strida mot svenska folkets yttrande-, tryck eller försam-

lingsfrihet, vilar på ett falskt frihetsbegrepp. »Frihetens fiender ha ingen rätt att i frihetens missbrukade namn söka skydd för sina förehavanden.» »Den sin frihet missbrukar är värd att mista den» lyder den ärevördiga domare-regel, som ännu står kvar i Sveriges Rikes Lag.

Den från utländskt håll ledda propagandan bland barn och ungdom, där samhällsskadligt självsvåld tagit frihetens plats och namn, har rätt förstått att börja undermineringsarbetet bland de unga för att så bereda marken för sina omstörtningssplaner. Genom utsående av hat och förakt vilja dessa skadegörare utrota de nationella, religiösa och sedliga, livsfrämjande krafter, som hem och skola vilja väcka och stärka. »Den som har barnen har framtiden.» Den tunga påfrestning, som ungdomsarbetslösheten och alla dess svåra följder utgör för de unga, gör dem jämväl mer mottagliga än eljest för denna hatförkunnelse, som lockar till förvillelser och till sist bryter ned de ungas livsmod. Kravet på ungdomens värnande häremot, som är ett led i skyddandet av rikets lagbundna ordning och frihet, borde kunna samla alla goda krafter att redan på detta tidiga stadium möta denna fara.

De maktägande, vilka dessa än må vara, må icke genom vanvårdande av folkets andliga livsvärden hugga av den gren, som de själva sitta på. Och det går icke längre att bagatellisera den för den andliga folkhälsan så nedbrytande propagandan i tal och skrift. Den bedrives alltfört med hätskhet och målmedvetenhet från agitationstribuner och press. Och demokratiens maktägande må icke utsätta sig ens för misstanken att vilja hålla sin skyddande hand över dessa även av dem insedda och erkända missförhållanden.

Med klar insikt om att den allra betydelsefullaste insatsen för främjandet av den andliga folkhälsan blir hemmets, skolans och kyrkans fostrande gärning, kräva dock allt vidare kretsar i vårt folk, — och detta icke endast de religiöst betonade kyrkliga och frikyrkliga — vilka icke längre kunna sluta ögonen till och bagatellisera denna folkfara, att också samhället gör sin plikt och för folkets och dess framtids skull söker att skydda särskilt det uppväxande släktet genom att resa det värn, som det förmår genom de maktmedel, som ligga i dess hand. Vi erinra om en känd ungdomsledares ord: »att barnen skyddas för otillbörlig, förgiftande, hatfull propaganda är uppenbarligen från alla synpunkter påkallat». Det är en slående brist på följdriktighet och omsyn, om samhället så gott som motståndslöst tillåter ett internationellt organiserat, målmedvetet arbete att motverka och nedbryta den folkfostran, för vilket riket gör så stora offer. Land skall med lag byggas.

Det är vår övertygelse, att om Sveriges folk skulle bliva satt i tillfälle att uttala sig i detta ärende, en överväldigande majoriet från så gott som alla läger skulle uttala sin avsky och oro inför denna psykiska farsot och ivrigt tillstyrka, att jämväl från statens sida lämpliga åtgärder vidtagas för stävandet av detta våldförande av barnen och ungdomen.

Vi tillåta oss anföra några yttranden, som beröra denna sak, vilka var i sin art äro talande nog. I samband med debatten om åtgärder mot statsfientlig verksamhet yttrade i Första kammaren herr Örne sig om »kyrkans och skolans oskattbara betydelse för uppbyggandet och vidmakthållandet av

demokratierna i världen». Samma år läste man i Göteborgstidningen Ny Tid: »Den bolschevikiska antireligiösa propagandan är ytterst osmaklig. Den trampar ned värden, vilka äro omistliga för många människor. Den bidrager till att förråa folk och till att taga bort respekten för andras rätt till ett fritt andligt liv».

I ett tal i Stockholm den 4 sept. 1928 gjorde nuvarande statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet, herr Arthur Engberg, följande uttalande: »Jag tvekar icke att påstå, att det moraliska och intellektuella förfall, det suveräna förakt för rätt och sanning, som präglar den bolschevikiska propagandan, är den farligaste pest, som någonsin hotat arbetarerörelsen». Särskilt förödande blir denna vidriga pest, då den härjar barnasjalarna hos fosterlandets unga skaror.

»Känd sak är så god som vittnad», säger domarregeln. Något ingående på detaljer synes oss onödigt ifråga om förekomsten och omfattningen av nämnda nedbrytande propaganda som i första hand utföres i samband med de kommunistiska och anarkistiska sammanslutningarna men även på andra vägar. Ärendet har redan framförts i riksdagen vid skilda tillfällen. Herr K. J. Ekman interpellade år 1932 statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående den kommunistiska propagandan i folkskolorna. (F. K. Prot. n:o 29: 7 och 50: 10.)

År 1933 frambars av ett flertal andrakammarledamöter en motion om åtgärder till motarbetande av den antireligiösa propagandan m. m. (N:o 375. A. K. Prot. 24: 19). Vid behandlingen av dessa ärenden lämnades detaljerade uppgifter, till vilka hänvisas. Ytterligare material i ärendet skall tillhandahållas utskottet. Det synes oss föga lämpligt att belasta riksdagens tryck med flera aktstycken av denna art. Någon förbättring av läget har icke försports, vilket torde visa dess allvar. Nämnda motion avstyrktes av första tillf. utskottet med reservation av fyra ledamöter och avslogs sedan av kammaren. Ur utskottets motivering må dock anföras följande: »I den mån en förråande propaganda mot de religiösa livsvärdena förekommer i vårt land, är givetvis en sådan företeelse att beklaga och förtjänt av uppmärksamhet från statsmakternas sida ur den allmänna kulturvårdens synpunkt». (A. K. f. tillf. utsk. 2).

Ovan nämnda interpellant lämnade bl. a. en ingående redogörelse för fall, där sådan propaganda utövats av lärare i folkskolan.

Statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet uttalade i sitt svar till interpellanten, att kommunistisk propaganda i skolan icke vore förenlig med lärares ställning och att därest i följd därav uppkomna svåra slitningar mellan barnens målsmän och deras lärare icke kunde avvecklas, måste detta leda till åtgärder från det allmännas sida, ehuru han ansåge efter § 32 i folkskolestadgan träffade åtgärder vara tillfylles. Dessa ha emellertid icke visat sig tillräckliga. *Skolrådets beslut om avstängning från tjänstgöring har upphävts av högre rätt och slitningarna fortfara.*

Därmed har annat läge inträtt, som till fullo motiverar, att vi nu framlägga detta ärende till riksdagens förnyade omprövning. Allt starkare höjes också

i landet kravet på att jämväl från riksdagens sida göres något för att råda bot på det ovärdiga tillstånd, som på vissa håll råder, att ungdomens uppfostran handhaves av lärare, som driva antireligiös propaganda. Dess bättre äro visserligen sådana extrema fall sällsynta inom skolan, och lärarekåren reagerar bestämt och kraftigt däremot. Utgången av nämnda ärende visar dock, huru skyddslös skolan — och hemmen — är mot en lärare, som skall undervisa i kristendom, men som finner med sin heder förenligt att samtidigt driva ateistisk propaganda.

Skolplikt råder i vårt land. Den anda i vilken skolans fostran och undervisning skall ledas finnes uttryckt i den år 1919 utgivna undervisningsplanen för rikets folkskolor: »Kristendomsundervisningen i folkskolan har till uppgift att på ett sätt som kan främja lärjungarnas religiösa och sedliga utveckling giva dem en efter deras mottaglighet och behov anpassad kunskap om kristendomens uppkomst, innehåll och utveckling.»

Kan det finnas någon ansvarskännande människa i vårt land, som icke starkt förnimmer det ohållbara i den skriande motsättningen mellan denna skolans fostrande uppgift och det mot religion och sedlighet riktade underrineringsarbete, som bedrives i »pionjärklasser» och »celler» o. s. v. och som sålunda t. o. m. någon gång äger stöd i skolans lärare? Om också skolan, där hemmen giva barnen slikt olycklig »fostran», icke mycket förmår utträtta att »främja barnens religiösa och sedliga utveckling», må allvarligt betonas, att det ojämförligt största antalet föräldrar i vårt land med yttersta bestämdhet kräva såsom sin oförytterliga rätt, att deras barn, som de måste skicka i skolan, där skola vara skyddade från att moraliskt fördärvas genom att dragas in under förråande, karaktär och samvete nedbrytande inflytande. Barnen och hemmen ha rätt till skydd.

Skolan måste få möjligheter att hindra, att dess lärjungar dragas in i den trafik, som nu pågår skäligen obehjdat även med offentliga demonstrationer och möten, som barnen få deltaga i och där på deras läppar läggas hädelsor och råheter o. s. v.

Det måste jämväl betraktas som stridande mot hela vårt undervisningsväsende och dess mål, att de lokaler, vid läroverk och folkskola, över vilka resp. skolstyrelser eller skolråd disponera, skola av dem få upplåtas till mot skolans uppgift i direkt motsättning stående föredrag o. d. såsom t. ex. till ökända »yrkeshädars» prestationer, för vilka nykterhetsordnars lokaler och »Folkets hus» stängas. En utredning bör taga kännedom om i vilken utsträckning sådant förekommer, och då nuvarande lagstiftning synes medgiva sådan anomali, göra förslag till nya lagbestämmelser, som kunna hindra slikt, allmän förargelse väckande beteende från skolmyndigheters sida, som på en gång drager ned skola och undervisningsväsende i folkets medvetande och genom själva tillvägagångssättet främjar förryckandet av skolans gärning.

Vi ha hittills med hänvisning till detta ärendes föregående behandling i riksdagen betonat det religiöst och sedligt nedbrytande arbete såsom det på-

går ibland skolans ungdom. Här må starkt betonas, hur denna propaganda utnyttjar det tryckta ordet på ett mången gång skamlöst sätt.

Pressfriheten må ej prisgivas åt en samvetslös agitation och missbrukas till ungdomens fördärv. En upprensning är nödig och kräves med stigande allvar av dem, som nitälska om vår ungdom.

Vi hemställa därför ånyo, att en utredning av detta ärende i hela dess vidd må företagas. Och vi tillåta oss att hänvisa till hans excellens statsministerns, herr P. A. Hansson, yttrande i F. K. 1933, då det gällde en utredning av den statsfientliga propagandan, vilket vi anse måste stödja detta vårt yrkande, bakom vilket står ett så högst betydande antal medborgare, som äro allvarligt oroade över det närvarande tillståndet i nämnda hänseende. Hans excellens yttrade:

»Jag har sagt mig: det är inte nödvändigt, att majoriteten i riksdagen eller i en kammare skall finna en utredning av detta slag fullkomligt nödvändig. Det räcker med att det finns inom folket grupper, som oroas av vissa tillstånd och som önska att man undersöker, vad som med anledning av dessa tillstånd kan vara nödvändigt att vidtaga från statsmakternas sida.» (F. K. Prot. Nr 36: 11.)

Detta utredningskrav synes oss icke heller böra möta motstånd av dem, som dock ogilla de förhållanden, som här vidrörts.

Såsom redan sagts bör ju denna utredning i första hand inriktas på att få en vittgående och ingående blick över här berörda missförhållanden. Det blir resultatet av denna utredning, som ensamt kan giva en överblick av de värnande åtgärder häremot, som från samhällets sida kunna vidtagas, varför vi icke heller drista oss nu framlägga detaljerade, positiva förslag till sådana åtgärder.

I vissa fall torde en från högsta myndighet given påminnelse till underordnade om en visserligen human men på samma gång omutligt konsekvent tillämpning av nu gällande lag och stadgar vara vad som behövs. Äro de underordnade myndigheterna vissa om pålitligt stöd av de högre, blir enligt all erfarenhet ordning och rätt handhavd på ett helt annat verksamt sätt, än om de tro sig sakna detta stöd.

I andra fall åter torde lagändringar, som falla inom Kungl. Maj:ts lagstiftningsrätt eller som kräva riksdagens medverkan, bliva av nöden för att nå det åstundade syftet.

Det synes oss därför vara önskligt, att ärendet remitteras till ständigt utskott.

Med hänsyn till vad vi sålunda anfört tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning beträffande den religiöst och sedligt nedbrytande propagandans omfattning och tillvägagångssätt, särskilt bland barn och ungdom, med beaktande av förhållandena vid skolväsendet i syfte framför allt att förhindra antireligiös propaganda vid skolundervisningen eller

»cellbildning» bland skolungdomen för sådant ändamål eller skollokalers upplåtande för antireligiösa föredrag, samt på grundval av denna undersöknings resultat själv vidtaga eller i den mån sådant prövas nödigt för riksdagen framlägga de förslag till åtgärder för ungdomens skyddande i religiöst och sedligt hänseende, som från det allmännas sida må finnas påkallade.

Stockholm den 21 januari 1934.

<i>John Björck.</i>	<i>Leon. Hagström.</i>	<i>P. Sandström.</i>
<i>August W. Johansson.</i>	<i>K. W. Bodin.</i>	<i>Bernhard Nilsson.</i>
<i>N. Gabrielsson.</i>	<i>Oscar Ericson.</i>	<i>Gottfr. Karlsson.</i>
<i>Carl Lindmark.</i>	<i>A. O. Frändén.</i>	<i>John Gustavson.</i>
<i>J. B. Johansson.</i>	<i>J. A. Larsson.</i>	<i>Elof B. Andersson.</i>
<i>Nils Arvedson.</i>	<i>Israel Lagerfelt.</i>	<i>K. E. Johanson.</i>
<i>J. M. Bäckström.</i>	<i>Uno Wijkström.</i>	<i>Karl Mellén.</i>
<i>M. Svensson.</i>	<i>Gustaf Tamm.</i>	<i>O. Bergqvist.</i>
		<i>O. A. Ernfors.</i>